

דף ז.

עין משפט א

הרמב"ם הל' תרומות פ"י הי"ב

בַּת כֹּהֵן שֶׁהֵיטָה נְשׂוּאָה לְיִשְׂרָאֵל * או שֶׁנִּפְסְלָה וְאַחַר כֵּן
 אָכְלָה תְּרוּמָה מִשְׁלֵמַת אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא אֶת הַחֹמֶשׁ. הָאִשָּׁה
 שֶׁהֵיטָה אוֹכֵלֶת בְּתְרוּמָה וְאָמְרוּ לָהּ מִת בַּעֲלֶיךָ או גִּרְשֶׁךָ.
 וְכֵן הָעֶבֶד שֶׁהָיָה אוֹכֵל וְאָמְרוּ לוֹ מִת רַבֶּךָ וְהֵנִיחַ יוֹרֵשׁ
 שְׂאִינוֹ מֵאָכִיל או שֶׁמְכָרְךָ לְיִשְׂרָאֵל או נִתְנָהּ לוֹ או
 שֶׁחֲרָרְךָ. וְכֵן כֹּהֵן שֶׁהָיָה אוֹכֵל וְנוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא בֶּן גְּרוּשָׁה
 או בֶּן חֲלוּצָה. הֲרִי אֵלּוֹ מִשְׁלֵמֵי הַקֶּרֶן בְּלִבָּד. וְאִם הֵיטָה
 תְּרוּמַת חֶמֶץ וְהָיָה עָרַב הַפֶּסַח הֲרִי אֵלּוֹ פְּטוּרִין מִלְּשֵׁלִם
 מִפְּנֵי שְׁזִמְנָהּ בְּהוּל נִחְפְּזוּ לְאָכֵל וְלֹא בְּדָקוֹ. וְכֵלֶן שֶׁהֵיטָה
 לָהֶן תְּרוּמָה בְּתוֹךְ פִּיהֶן כְּשֶׁיִּדְעוּ שֶׁהֵן אֲסוּרִין לְאָכֵל הֲרִי
 אֵלּוֹ יִפְלְטוּ:

פ. כסף משנה בת כהן שהיתה נשואה לישראל וכו'. משנה פ"ז דתרומות (משנה ב')
 וכחכמים: האשה שהיתה אוכלת בתרומה וכו'. פ"ח דתרומות (משנה א') האשה שהיתה
 אוכלת בתרומה ובאו ואמרו לה מת בעליך או גירשך וכו' רבי אליעזר מחייב קרן וחומש
 ורבי יהושע פוטר ובס"פ ד' אחין (יבמות דף ל"ד) אמרינן דרבי יהושע לא אמר דטעה
 בדבר מצוה פטור אלא בשזמנו בהול ומותיב עליה מהאי מתניתא דאע"ג דאין זמנו בהול
 פטור ומוקי לה בתרומה בע"פ דזמנה בהול שלא תשרף ונראה מדברי רבינו שהוא מפרש
 דרבי יהושע פוטר מחומש בלבד ואם היה בע"פ כיון דזמנה בהול פטור אף מקרן ותמיהא
 לי א"כ מאי דוחקיה דגמרא לאוקמי בע"פ לימא דלא פטר ר' יהושע אלא מחומש משום
 דהוה כמו אנוסים ובפסחים פרק אלו דברים (דף ע"ב:): בתר האי תירוצא דבערב פסח קאמר
 אי נמי שאני תרומה דאיקרי עבודה ועבודה רחמנא אכשר וכו' דכתיב ברוך ה' חילו [ופי'
 רש"י אפילו] חללים שבו וסובר רבינו דלא פליגי הני לישיני דבתרומה בע"פ פטור לגמרי
 מטעם דזמנה בהול ושאר הימים כיון דאכילת תרומה איקרי עבודה ורחמנא אכשרה
 בדיעבד קודם שנודע אינם כזרים לה ולכך פטור מן החומש מידי דהוה אבת כהן שהיתה
 נשואה לישראל או שנפסלה דפטרי לה מחומש מטעם דאינה כזר ומ"מ חייבת היא בקרן
 דחומש הוא דתלה רחמנא בזר גמור אבל הקרן חייב כל היכא דאינו כהן גמור ואינו ראוי
 לאכלו: וכולן שהיתה להן וכו'. משנה שנייה פ"ח דתרומות וכו'":

עין משפט ב

הרמב"ם הל' כלי המקדש פי"א ה"י

עין לעיל דף ו: עין משפט ח.ט.

עין משפט ג

הרמב"ם הל' תרומות פי"א ה"ח

סָךְ הוּא הַכֹּהֵן עֲצָמוּ בְשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה ^א וּמְבִיא בֶן בְּתוֹ
 יִשְׂרָאֵל וּמַעְגִּילוֹ עַל גִּבּוֹ. וְאִם סָךְ עֲצָמוּ בְשֶׁמֶן וְנִכְנַס
 לַמֶּרְחָץ מִתֵּר לְזֶר לְמִשְׁחוֹ בַּמֶּרְחָץ אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא נְסוּךְ
 מִמֶּנּוּ:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' שגגות פי"א ה"ה

מִי שֶׁנִּסְתַּפֵּק לוֹ ^א אִם נִכְנַס לַמֶּקְדָּשׁ אוֹ אָכַל קֹדֶשׁ בְּטֻמְאָה
 אוֹ לָאוֹ אֵינוֹ מְבִיא אֲשֶׁם תְּלוּי. שְׂאִין מְבִיאִין קֶרֶבֶן עַל
 לֹא הוֹדַע אָלָא בְּכִרַת שְׁחִיבִין עַל שְׁגָגָתוֹ חֲטָאת קְבוּעָה:

צ. כסף משנה סך הוא הכהן עצמו בשמן וכו' עד אע"פ שהוא נסוך ממנו. תוספתא בסוף
 תרומות ואיתא בפרק קמא דכריתות (דף ז') והטעם משום דכתיב ומתו בו כי יחללוהו
 וכיון שסך כבר הוא מחולל וכשבא הישראל ומתעגל בו אין זה מחללו שכבר נתבטל וזה
 טעם לכל מה שנזכר למעלה שכיון שנהנה בהיתר הותר אח"כ ליהנות באותו שמן עצמו.
 ומ"ש בן בתו לאו דוקא דה"ה לאחר אלא אורחא דמילתא נקט. ומ"ש מותר לזר למושחו
 ט"ס הוא וצריך להגיה למשמשו ואם נפשך לקיים הגירסא תפרש למשחו למודדו כלשון
 ארמי והוא מה שנוהגים למשמש איברי האדם במרחץ לישבם ולתקנם:

ק. כסף משנה מי שנסתפק לו אם נכנס למקדש וכו'. משנה בפ"ק דכריתות תנן על אלו
 חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת ועל לא הודע שלהם אשם תלוי חוץ מן מטמא
 מקדש וקדשיו מפני שהוא בעולה ויורד ומפרש בגמרא (דף ז') דהכי קאמר חוץ ממטמא
 מקדש וקדשיו שאינו מביא אשם תלוי ופירש"י שאין אשם תלוי בא אלא על ספק חטאת
 קבועה כדמפרש בפ"ב דכריתות וחכ"א אין מביאין אשם תלוי אלא על הדבר שזדונו כרת
 ושגגתו חטאת ומפרש טעמא בגמרא דיליף מצות מצות מחטאת חלב:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' שנגזות פ"ג ה"ט

חִיבֵי חַטָּאוֹת וְאֲשָׁמוֹת וְדָאִים ר' שְׁעָבֵר עָלֵיהֶן יוֹם
הַכַּפּוּרִים חִיבִין לְהֵבִיא לְאַחַר יוֹם הַכַּפּוּרִים. וְחִיבֵי
אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין פְּטוּרִין שְׁנֵאמַר (ויקרא טז-ל) 'מִכָּל
חַטָּאתֵיכֶם לְפָנַי ה' תִּטְהָרוּ'. כִּן לְמַדּוֹ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה שְׁכָל
חַטָּא שְׁאִין מְכִיר בּוֹ אֶלָּא ה' נִתְכַּפֵּר לוֹ. לְפִיכֵן מִי שְׁבֵא
עַל יְדוֹ סִפֵּק עֲבָרָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אֶפְלוֹ עִם חֲשֻׁכָה פְּטוּר
מֵאֲשָׁם תְּלוּי שְׁכָל הַיּוֹם מְכַפֵּר. נִמְצָאתָ לְמַד שְׁאִין
מְבִיאִין עַל לֹא הוֹדַע שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים אֲשָׁם תְּלוּי אֶלָּא
אִם לֹא כִפֵּר לוֹ יוֹם הַכַּפּוּרִים כְּמוֹ שִׁיתְבָּאָר:

עין משפט ו

הרמב"ם הל' שנגזות פ"ג ה"י

אִין יוֹם הַכַּפּוּרִים וְלֹא הַחַטָּאת ש' וְלֹא הָאֲשָׁם מְכַפֵּרִין
אֶלָּא עַל הַשְּׁבִים הַמְאֲמִינִים בְּכַפְרָתָן. אֲבָל הַמְבַעֵט בְּהֵן
אִינָן מְכַפֵּרִין בּוֹ. כִּי צַד. הִיא מְבַעֵט וְהֵבִיא חַטָּאתוֹ אוֹ
אֲשָׁמוֹ וְהוּא אוֹמֵר אוֹ מְחַשֵּׁב בְּלִבּוֹ שְׁאִין אֵלּוֹ מְכַפֵּרִין.
אִף עַל פִּי שְׁקָרְבוֹ כְּמִצְוֹתָן לֹא נִתְכַּפֵּר לוֹ וְכִשְׁיַחְזוֹר
בְּתַשׁוּבָה מְבַעֵטָתוֹ צָרִיף לְהֵבִיא חַטָּאתוֹ וְאֲשָׁמוֹ. וְכֵן
הַמְבַעֵט בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אִין יוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפֵּר עָלָיו.
לְפִיכֵן אִם נִתְחַיֵּב בְּאֲשָׁם תְּלוּי וְעָבֵר עָלָיו יוֹם הַכַּפּוּרִים

ר. כסף משנה חייבי חטאות ואשמות ודאים וכו' עד שכל היום מכפר. משנה פרק בתרא
דכריתות (דף כ"ה):

ש. כסף משנה אין יוה"כ ולא החטאת וכו'. בפ"ק דכריתות (דף ז') פלוגתא דר"י ור"ל
ופסק כר"י ואב"י ורבא נמי סברי כר"י:

וְהוּא מְבַעֵט בּוֹ הָרִי זֶה לֹא נִתְּכַפֵּר לוֹ וְכִשְׂיִחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה
 אַחֵר יוֹם הַכְּפוּרִים חֵיב לְהֵבִיא כָּל אֲשֶׁם תְּלוּי שְׁהִיָּה חֵיב
 בּוֹ:

הַרְמַב"ם הַל' תְּשׁוּבָה פ"א ה"י

כָּל מִצְוֹת שֶׁבְּתוֹרָה בֵּין עֲשֵׂה בֵּין לֹא תַעֲשֶׂה אִם עָבַר
 אָדָם עַל אַחַת מֵהֶן בֵּין בְּזָדוֹן בֵּין בְּשִׁגְגָה כְּשִׂיעֲשֶׂה
 תְּשׁוּבָה וַיָּשׁוּב מִחֻטְאוֹ חֵיב לְהִתְוֹדוֹת לְפָנָי הָאֵל בְּרוּךְ
 הוּא שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ה-ו) 'אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגו' (במדבר ה-ז)
 'וְהִתְוֹדוּ אֶת חַטָּאתְכֶם אֲשֶׁר עֲשׂוּ' תִּזְהוּ וְדוּי
 דְּבָרִים. וְדוּי זֶה מִצְוֹת עֲשֵׂה. כִּי צַד מִתְוֹדִין. אוֹמֵר אֲנִי
 הַשֵּׁם חַטָּאתִי עֲוִיתִי פָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וְעֲשִׂיתִי כֶּךָ וְכָךְ וְהָרִי
 נִחַמְתִּי וּבִשְׁתִּי בְּמַעֲשֵׂי וְלַעֲוֹלָם אֵינִי חוֹזֵר לְדַבֵּר זֶה. וְזֶהוּ

ת. כסף משנה איש או אשה וכו'. והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים: מצאתי כתוב
 דאיתא בספרא פ' אחרי מות: כיצד מתודין וכו'. יומא פ' אמר להם הממונה (ל"ו): ת"ר
 כיצד מתודה עויתי פשעתי חטאתי וכו' וכן במשה הוא אומר נושא עון ופשע וחטאה דברי
 ר"מ וחכ"א עונות אלו הזדונות פשעים אלו המרדים חטאים אלו השגגות ומאחר שהתודה
 על הזדונות ועל המרדים חוזר ומתודה על השגגות אלא כך היה מתודה חטאתי עויתי
 פשעתי וכן בדוד הוא אומר חטאנו עם אבותינו העוינו הרשענו וכן בשלמה הוא אומר
 חטאנו והרשענו ומרדנו וכן בדניאל הוא אומר חטאנו והעוינו והרשענו ומרדנו אלא מהו
 שאמר משה נושא עון ופשע וחטאה אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע בשעה שישראל
 חוטאים לפניך ועושים תשובה עשה להם זדונות כשגגות אמר רבה בר שמואל אמר רב
 הלכה כדברי חכמים: וכן בעלי חטאות וכו'. זה פשוט שהרי מביא ראיה מהכתוב ובהדיא
 אמרו בפ"ק דשבועות (דף י"ג). שחטאת ואשם אין אין מכפרים אלא על השבים: וכן כל
 מחוייבי מיתות וכו'. משנה בסנהדרין פרק נגמר הדין (דף מ"ג) כל המומתין מתודין שכל
 המתודה יש לו חלק לעוה"ב שכן מצינו בעכץ שהתודה שא"ל יהושע יעכרך ה' היום הזה
 היום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעתיד לבא: וכן החובל כו'. משנה בב"ק סוף החובל
 (דף צ"ב.). אע"פ שנותן לו אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו מחילה. ומ"מ מאי דמפיק לה
 רבינו מכל חטאות האדם צ"ע היכא מייתי לה [בילקוט פ' נשא איתא הכי בשם ספרי
 זוטא]:

עָקְרוּ שֶׁל וְדוּי. וְכָל הַמְרֻבָּה לְהַתְּוֹדוֹת וּמֵאָרִיךְ בְּעֵנִין זֶה הָרִי זֶה מְשַׁבַּח. וְכֵן בְּעֵלֵי חַטָּאוֹת וְאַשְׁמוֹת בְּעַת שְׁמִיאיִן קְרִבְנוֹתֵיהֶן עַל שְׂגָגָתָן אוֹ עַל זְדוּנָן אֵין מִתְּכַפֵּר לָהֶן בְּקִרְבָּנָם עַד שְׂיַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה וַיִּתְּוֹדוּ וְדוּי דְּבָרִים שְׁנֵאמַר (ויקרא ה-ה) 'וְהַתְּוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ'. וְכֵן כָּל מְחִיבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין וּמְחִיבֵי מְלָקוֹת אֵין מִתְּכַפֵּר לָהֶן בְּמִיתָתָן אוֹ בְּלִקְוֹתָן עַד שְׂיַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה וַיִּתְּוֹדוּ. וְכֵן הַחֹבֵל בְּחֵבְרוֹ וְהַמְזִיק מְמוֹנוֹ אֶף עַל פִּי שְׁשֵׁלָם לוֹ מֵה שֶׁהוּא חֵיב לוֹ אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר עַד שְׂיִתְּוֹדָה וַיִּשׁוּב מְלַעֲשׂוֹת כְּזֶה לְעוֹלָם שְׁנֵאמַר (במדבר ה-ו) 'מְכַל חַטָּאת הָאָדָם':

הרמב"ם הל' שגגות פ"ב ה"א

עין משפט ז

אֵין אָדָם חֵיב חַטָּאת עַל שְׂגָגָתוֹ * עַד שְׂיִהְיֶה שׁוֹגֵג מִתְּחִלָּה וְעַד סוּף אֲבָל אִם שָׁגַג בְּתַחֲלָה וְהִזִּיד בְּסוּף אוֹ הִזִּיד בְּתַחֲלָה וְשָׁגַג בְּסוּף פְּטוּר מִקְרָבֵן חַטָּאת. כִּי־עַד. כְּגוֹן שֶׁהוּצִיא חֶפֶץ מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת בְּשִׁבְתָּ עָקַר בְּזָדוֹן וְהִנִּיחַ בְּשִׁגְגָה אוֹ שֶׁעָקַר בְּשִׁגְגָה וְהִנִּיחַ בְּזָדוֹן פְּטוּר עַד שְׂיַעֲקַר בְּשִׁגְגָה וַיִּנִּיחַ בְּשִׁגְגָה. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה:

א. כסף משנה אין אדם חייב חטאת על שגגתו וכו'. משנה בס"פ הזורק (דף ק"ב):

הרמב"ם הל' שנגנות פ"ג ה"א

מי שהעידו עליו עדים שחטא חטא שחייבין עליו חטאת קבועה = ולא התרו בו אלא אמרו ראינוך שעשית מלאכה בשבת או שאכלת חלב והוא אומר אני יודע בודאי שלא עשיתי דבר זה. אינו חייב חטאת הואיל ואם יאמר מזיד הייתי יפטר מן הקרבן כשאמר להן לא אכלתי ולא עשיתי נעשה כאומר לא אכלתי בשגגה אלא בזדון שהוא פטור מן הקרבן ולא הכחיש את העדים:

עין משפט ז'

הרמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג

בזמן הזה שאין בית המקדש קיים = ואין לנו מזבח כפרה אין שם אלא תשובה. התשובה מכפרת על כל העברות. אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו שנאמר (יחזקאל לג-יב) 'רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו'. ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים שנאמר (ויקרא טז-ל) 'כי ביום הזה יכפר עליכם':

ב. כסף משנה מי שהעידו עליו עדים שחטא וכו'. משנה פ"ג דכריתות (דף י"א): פלוגתא ופסק כחכמים:

ג. כסף משנה בזמן שאין בית המקדש קיים התשובה מכפרת. כלומר דרך כלל וכמו שביאר הוא ז"ל בסמוך: ומ"ש אפילו רשע כל ימיו וכו'. פ"ק דקידושין (דף מ'): ברייתא דרשב"י. ופ"ק דר"ה (דף י"ח): [לא מצאתי שם]: ועצמו של יוה"כ מכפר וכו'. משנה פרק בתרא דיומא (דף פ"ה): מיתה ויוה"כ מכפרים עם התשובה ובגמ' נימא דלא כרבי דאמר בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יוה"כ מכפר ואע"פ דדחי התם ואמר אפילו תימא רבי מ"מ רבנן פליגי עליה כדמשמע בפ"ק דשבועות ולא קי"ל כרבי מחביריו לכן כתב רבינו ועצמו של יוה"כ מכפר לשבים כלומר אבל לא לשאינם שבים:

עין משפט ט

הרמב"ם הל' שגגות פ"ג ה"ח

מִי שֶׁשָּׁגַג וְהִפְרִישׁ חֲטָאתוֹ ^ד וְאַחַר כֵּן נִעְשְׂה מוֹמֵר וְחָזַר
בְּתִשׁוּבָה אוֹ נִשְׁתַּטָּה וְחָזַר וְנִשְׁתַּפָּה. אִךְ עַל פִּי שְׁנֵדִיחָה
הַקָּרְבָן בֵּינְתֵימָה הָרִי זֶה חָזַר וְנִרְאָה שְׂאִין בְּעֵלֵי חַיִּים
נִדְחִין כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּקַדְשִׁין לְפִיכָף
יִקְרִיבָנָה עֲצָמָה. וְכֵשֶׁם שָׁאֵם נוֹלַד בּוֹ מוֹם עוֹבֵר וְנִתְרַפָּא
יִחָזַר לְכִשְׁרוֹתוֹ כֵּן אִם נִדְחִיו הַבְּעָלִים וְחָזְרוּ וְנִרְאוּ יִקְרַב:

עין משפט י

הרמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג

עיינ לעיל עין משפט ח

עין משפט כ

הרמב"ם הל' שגגות פ"א ה"ב

וְכֹל עֵבֶרָה שֶׁחִיבִין עַל זְדוּנָה כִּרְת ^ה חִיבִין עַל שְׁגָגָתָהּ
חֲטָאת חוּץ מִשְׁלֵשׁ עֲבֻרוֹת. מְגִדֵּף. וּמַבְטֵל מִלָּה. וְקָרְבָן
פְּסוּחַ. הַפְּסוּחַ וְהַמִּלָּה מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְצוֹת עֲשֵׂה וְחֲטָאת אֵין
מְבִיאִין אֶלָּא עַל שְׁגָגָת לֹא תַעֲשֶׂה שְׁנֵאמַר (ויקרא ד-יג)
'אַחַת מִכָּל מְצוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה'. וְהַמְגִדֵּף מִפְּנֵי
שְׂאִין בּוֹ מַעֲשֶׂה וְנֵאמַר (במדבר טו-כט) 'לְעוֹשֵׂה

ד. כסף משנה מי ששגג והפריש חטאתו וכו'. בפרק קמא דכריתות (דף ז') ופרק קמא
דזבחים (דף י"ב) אמר רבי יוחנן דאינו חוזר ונראה ואיתיה בפרק נגמר הדין (סנהדרין
דף מ"ז), ומשמע לרבינו דרבי יוחנן לטעמיה דאמר בעלי חיים נדחין אבל לרב דאמר אין
ב"ח נדחין חוזר ונראה וכבר נתבאר בפרק שלישי מהלכות פסולי המוקדשין ובפרק ט"ו
ממעשה הקרבנות שרבינו פוסק הלכה כרב.

ה. כסף משנה וכל עבירה שחייבים על זדונה כרת חייבים על שגגתה חטאת חוץ מג' עבירות
וכו'. משנה בריש כריתות וכחכמים. ומ"ש הפסח והמילה מפני שהם מ"ע וחטאת אין
מביאין אלא על שגגת לא תעשה וכו'. שם (דף ג') בגמרא וכל זה יליף בת"כ פרשת ויקרא
מקראי. ומ"ש והמגדף מפני שאין בו מעשה וכו'. שם במשנה וגמ' (דף ז'). ומ"ש לפיכך וכו'.
בפרק ארבע מיתות (דף ס"ב):

בְּשִׁגְגָה יֵצֵא מִגִּדְף שְׂאִין בּו מַעֲשֵׂה. לְפִיכֹךְ הַמִּקְבֵּל
 עֲבוּדָה זָרָה בְּאֻלֹּהֵי אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיֵּב כְּרִית אִם הִיָּה
 מִזִּיד נִסְקָל וְאִם קִבֵּל בְּשִׁגְגָה פֶּטוּר מִן הַקְּרָבָן לְפִי שֶׁלֹּא
 עָשָׂה מַעֲשֵׂה וְנֶאֱמַר (ויקרא ד-כז) 'בַּעֲשֻׂתָה אַחַת':

דף ז:

עין משפט א

הרמב"ם הל' עבודה זרה פ"ב ה"י

כָּל הַשּׁוֹמֵעַ בְּרִכַּת הַשֵּׁם חַיֵּב לְקָרַע וְאֶפְלוּ עַל בְּרִכַּת
 הַכְּנוּיִין חַיֵּב לְקָרַע וְהוּא שִׁישְׁמַעְנָה מִיִּשְׂרָאֵל. אֶחָד

ו. כסף משנה כל השומע ברכת השם וכו'. שם (דף ס') אמר רב יהודה אמר שמואל השומע אזכרה מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע וא"ת רבשקה ישראל מומר היה. ואמר רב יהודה אמר שמואל אין קורעים אלא על שם המיוחד לאפוקי כנוי דלא ופליגא דר' חייא בתריווייהו דא"ר חייא השומע אזכרה בזמן הזה אינו חייב לקרוע שאם אי אתה אומר כן יתמלא כל הבגדים קרעים ממאן אילימא מישראל מי פקירי כולי האי אלא פשיטא מעובד כוכבים ואי שם המיוחד מי גמירי אלא לאו בכנוי וש"מ בזמן הזה הוא דלא הא מעיקרא חייב ש"מ. ופוסק רבינו בשומע מן העובד כוכבים כשמואל ובברכת כנוי כר' חייא. וצ"ע למה, וכבר נשאל מהר"י קולון על זה והשיב דהיכא דלא היה לרבינו ראייה לפסוק כשמואל פוסק כר' חייא דהא קי"ל דעד אביי ורבא הלכה כרב נגד התלמיד וכ"ש הכא דרבי חייא רביה דרב הוה ורב הוא גדול משמואל וא"כ מן הראוי שיפסוק לענין ברכת כנוי כרבי חייא. ועוד שהרי הירושלמי מוכיח כן שקורעין על הכנויין דקאמר התם ר"ש בן לוי הוה מהלך באסרטיא אזדמן ליה חד כותאי והוה מגדף והוה קורע וכו' עד הדא אמרת שקורעים על הכנויין ושקורעין בזמן הזה. ומה שפסק כשמואל בענין העובד כוכבים המברך משום דס"ל לרבינו דסוגיא דגמרא ע"כ כשמואל אזלא דאמר התם העדים אין חייבים לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו וכי קרעו בשעה ששמעו מאי הוי הא קא שמעי השתא לא ס"ד דכתיב ויהי כשמוע המלך חזקיהו וכו' ויקרע את בגדיו המלך קרע והם לא קרעו והקשו בתוס' היאך אמרו למלך מה ששמעו בפירוש הא גבי עדים תנן כל היום דנין את העדים בכנוי ולא תירצו דבר. אבל בשיטה אחת שמצאתי תירץ דרבשקה ישראל מומר היה ובאותה אמירה גמרו דינו לכשימצאוהו למדנו מתוך תירוץ זה דתלמודא סבר דרבשקה ישראל מומר הוה וא"כ ממילא שמעינן דהלכתא כשמואל דאמר אין קורעים על ברכת העובד כוכבים דסברא הוא דאפילו רבי חייא לא דחק לומר שקורעין על ברכת העובד כוכבים אלא משום דיליף לה מהוה דרבשקה וכן משמע בהדיא מתוך הירושלמי דגרסינן התם מהו לקרוע על קללת עובד כוכבים מ"ד רבשקה עובד כוכבים היה קורעין ומ"ד רבשקה ישראל מומר היה אין קורעים הרי בהדיא דבההיא דרבשקה תליא מילתא וא"כ מדחזינן דסבר תלמודא דידן דישראל מומר היה ממילא שמעינן דאידחיא ההיא דרבי חייא ואין קורעין ע"כ

הַשׁוֹמֵעַ וְאֶחָד הַשׁוֹמֵעַ מִפִּי הַשׁוֹמֵעַ חַיֵּב לְקָרֹעַ. אָבֵל
הַשׁוֹמֵעַ מִפִּי הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים אֵינוֹ חַיֵּב לְקָרֹעַ. וְלֹא קָרָעוּ
אֲלֵיָקִים וְשִׁבְנָא אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁרַבְשָׁקָה הָיָה יִשְׂרָאֵל מוֹמֵר.
כָּל הָעֵדִים וְהַדְּיָנִים סוּמְכִים אֶת יְדֵיהֶם אֶחָד אֶחָד עַל
רֹאשׁ הַמְּגִדָּף וְאוֹמֵר לוֹ דְּמָךְ בְּרֹאשְׁךָ שְׂאֵתָה גְרַמְתָּ לָּךְ.
וְאֵין בְּכֹל הַרוֹגֵי בֵּית דִּין מִי שְׁסוּמְכִים עָלָיו אֶלָּא מְגִדָּף
בְּלֵבַד שֶׁנֶּאֱמַר וְסַמְכוּ כָּל הַשּׁוֹמְעִים אֶת יְדֵיהֶם:

תשובתו: ולי"נ דאפשר לדחות ולומר דאדרבה דעת רבינו היתה לפסוק דלא כרבי חייא בתרווייהו משום דר' חייא ה"ל יחיד לגבי רב יהודה ושמואל. ומה שרצה הרב לומר דהלכה כר' חייא לגבי שמואל משום דרביה דרב הוה ורב גדול משמואל הא לא מכרעא שמאחר שלא היה רבו של שמואל לא שייך למימר ביה אין הלכה כתלמיד במקום הרב דהא רב גדול מרבי יוחנן הוה דאמרינן עליה דרב תנא הוא ופליג וברבי יוחנן לא אמרינן הכי כמו שכתבו התוספות פרק קמא דכתובות ופרק כיצד צולין ואפילו הכי הלכה כר' יוחנן לגבי דרב ואם כן כבר אפשר דאפילו הוה שמואל לחודיה בהדי רבי חייא שהיה פוסק רבינו כשמואל כ"ש השתא דאיכא נמי רב יהודה בהדיה דלא סבירא ליה כר' חייא אלא משום דאשכח רבינו ההיא דירושלמי שקורעין על הכנויים דאתיא כרבי חייא הוכרח לפסוק כר' חייא: ומ"ש רבינו אחד השומע מפיו ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע. ברייתא שם כלשון הזה בעצמו וא"ת הא תניא בגמ' והעדים אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו ולמה לא כתבה רבינו. וי"ל שסמך על מה שכתב לשון המשנה דקתני והדיינים קורעין ומדלא מדכר עדים משמע דאין חייבים לקרוע. ואמרינן בירושלמי דדוקא שמעו מפי שומע אבל שומע ששמע מאדם אחר ששמע מהשומע כיון שהוא יוצא לשלישי אינו חייב לקרוע. ואמר עוד ואומר זה השם הזכיר המגדף וקלל אותו וקלל בו כלומר יכה יוסי את יוסי וכבר כתבתי זה למעלה: כל העדים וכו'. בספרא פ' אמור וסמכו השומעים את ידיהם אלו העדים כל השומעים אלו הדיינים את ידיהם יד כל יחיד ויחיד ידיהם על ראשו סומכים ידיהם עליו ואומרים לו דמך בראשך שאתה גרמת לכך עכ"ל: ומשמע שכל היחידים הנמצאין בשעת סקילה סומכים ידיהם עליו וצריך טעם למה השמיטו רבינו. וי"ל משום דמשמע לרבינו דאין סברא לומר כן דהא רחמנא לא אמר אלא כל השומעים דהיינו עדים ודיינים בלבד ומאי דקאמר יד כל יחיד ויחיד היינו כדי שלא תאמר דביד אחד שיסמוך בעד כל אחד מהשומעים סגי כדאשכחן בתנופה שאחד מניף בעד כל החברים אלא צריך שכל אחד מהשומעים יסמוך שתי ידיו ודייק לה מדקאמר את ידיהם ולא קאמר את ידם: ומ"ש ואין בכל הרוגי ב"ד וכו'. פשוט כיון דלא אשכחן הכי לא בקרא ולא בגמ'. ומ"ש שנאמר קאי אריש מילתיה כל העדים והדיינים סומכים את ידיהם:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א ה"ו

אִי זֶה הָיָא זָבָה ז'. זֶה שְׁזָב דְּמָה שְׁלֵשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה בְּלֹא עֵת נִדְתָּהּ. וְזוֹ הִיא זָבָה גְדוּלָּה שְׁצָרִיכָה סְפִירַת שְׁבַעָה וְחִיבַת בְּקָרְבָן. וְכִבְר בְּאַרְנוּ בְּעֵנִין הַנִּגְדָּה אִימְתִי תִהְיֶה הָאִשָּׁה זָבָה בְּדַמִּים שְׁתִּרְאָה וְאִימְתִי לֹא תִהְיֶה זָבָה אֲלֹא נִדָּה אוֹ טְהוֹרָה וּמְתִי תִהְיֶה סֶפֶק זָבָה. כָּל מְקוֹם שְׁאֲמָרְנוּ שֶׁהִיא זָבָה וְסוּפְרַת שְׁבַעָה הָרִי הִיא חִיבַת לְהָבִיא קָרְבָן וְחִטָּאתָה נֶאֱכָלֶת. וְכָל מְקוֹם שְׁאֲמָרְנוּ שֶׁהִיא סֶפֶק זָבָה הָרִי זֶה מְבִיאָה קָרְבָן וְאִין חִטָּאתָה נֶאֱכָלֶת. שְׁכֹבֵר בְּאַרְנוּ שְׁחִטָּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסֶּפֶק תִּשְׂרָף. וְשֵׁם בְּאַרְנוּ מַה תֵּלֵד הָאִשָּׁה אוֹ מַה תִּפְּיֵל וְתִהְיֶה טְמֵאָה לִידָה וּמַה תֵּלֵד אוֹ תִפְּיֵל וְלֹא תִהְיֶה טְמֵאָה לִידָה. וְכָל מְקוֹם שְׁאֲמָרְנוּ שֶׁהִיא טְמֵאָה לִידָה הָרִי זֶה מְבִיאָה קָרְבָן וְחִטָּאתָה נֶאֱכָלֶת. וְכָל מְקוֹם שְׁאֲמָרְנוּ שְׁאִינָה טְמֵאָה לִידָה הָרִי זֶה פְּטוּרָה מִן הַקָּרְבָן:

עין משפט ג

הרמב"ם הל' איסורי ביאה פ"י ה"ח

הַמְּפֻלֶּת כְּמִין בְּהֵמָה חִיָּה אוֹ עוֹף אִם הָיוּ פָּנָיו כְּפָנֵי אָדָם הָרִי זֶה וְלֹד. אִם זָכָר תִּשָּׁב לְזָכָר וְאִם נִקְבָּה תִשָּׁב לְנִקְבָּה. וְאִם אִינוֹ נֶכֶר בֵּין זָכָר לְנִקְבָּה תִשָּׁב לְזָכָר וְלְנִקְבָּה אֶף עַל

ז. כסף משנה אי זו היא זבה וכו'. כך דרשו בתורת כהנים על ואשה כי תזוב זוב דמה ימים רבים. ומה שכתב וכבר ביארנו בענין הנדה אימתי תהיה האשה זבה בדמים שתראה וכו'. בפרק [ששי] מהלכות איסורי ביאה: כל מקום שאמרנו שהיא זבה וכו'. בסוף תמורה (דף ל"ד) שנינו חטאת העוף הבאה על הספק תשרף: ושם ביארנו מה תלד האשה או מה תפיל וכו'. בפרק חמישי מהלכות איסורי ביאה:

פִּי שֶׁשָּׂאָר הַגּוֹף דּוֹמָה לְבִהמָה אוֹ לְחֵיה אוֹ לְעוֹף. וְאִם
 אֵין פָּנָיו כְּצוֹרֵת פְּנֵי הָאָדָם אֵף עַל פִּי שֶׁשָּׂאָר הַגּוֹף גּוֹף
 אָדָם שָׁלֵם וַיִּדְּיו וַרְגָּלָיו יָדֵי וַרְגָּלֵי אָדָם וַהֲרִי הוּא זָכָר אוֹ
 נְקֵבָה אֵינוֹ וְלָד וְאֵין אָמוֹ טְמֵאָה לָּדָה:

עין משפט ד

הרמב"ם הל' איסורי ביאה פ"י הי"ב

פְּעָמִים יִקְפֶּה מִשָּׂאָר הַדָּמִים שְׁנוּצָר מֵהֶם הָאָדָם חֲתִיכָה
 כְּמוֹ לְשׁוֹן הַשּׁוֹר וְתִהְיֶה כְּרוּכָה עַל מְקַצֵּת הַוּלָד וְהִיא
 הַנְּקֵרָאת סְנֵדֵל. וְלְעוֹלָם לֹא יַעֲשֶׂה סְנֵדֵל זֶה אֶלָּא עִם וְלָד.
 אֲבָל חֲתִיכָה שְׁנוּצָרָה לְבִדָּה בְּלֹא וְלָד אֵינָה נְקֵרָאת סְנֵדֵל.
 וְרַב הָעֵבָרִים לֹא יִהְיֶה עִמָּהֶם סְנֵדֵל. וּפְעָמִים יִכֶּה
 הַמַּעֲבֵרֵת דָּבָר עַל בְּטָנָה וַיִּפְסֵד הָעֵבֶר וַיַּעֲשֶׂה כְּסְנֵדֵל זֶה.
 וּפְעָמִים יִשָּׂאָר בּוֹ הַכֹּר פָּנִים וּפְעָמִים יִיבֵשׁ הַוּלָד וַיִּשְׁתַּנֶּה
 וַיִּקְפְּאוּ עָלָיו הַדָּמִים עַד שֶׁלֹּא יִשָּׂאָר בּוֹ הַכֹּר פָּנִים.
 לְפִיכֹךְ הַמַּפְלֵת זָכָר וְסְנֵדֵל עָמוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין הַכֹּר
 פָּנִים לְסְנֵדֵל הָרִי זֶה תֵּשֵׁב לְזָכָר וְלְנְקֵבָה שְׁמָא סְנֵדֵל זֶה
 נְקֵבָה הִיא. וְחִמְרָא הַחֲמִירוּ בּוֹ לְטְמֵאָה בּוֹ מִשּׁוּם וְלָד
 אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ צוֹרֵת פָּנִים הוּא אֵיל וְהִיא טְמֵאָה לָּדָה
 מִפְּנֵי הַוּלָד שְׁעָמוֹ:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' מחומרי כפרה פ"א ה"ז

הַאִשָּׁה שֶׁלֹּא הִחֲזִיקָה עִבְרָה וְהִפִּילָה ה' וְלֹא יָדְעָה מֵהַפִּילָה. אִם נָפַל שְׁחִיבֹת עָלָיו קָרָבָן אוֹ דָבָר שֶׁאֵינָה חִיבֹת עָלָיו קָרָבָן. הָרִי זֶה סִפֵּק יוֹלְדֵת וּמְבִיאָה קָרָבָן וְאִין חֲטָאתָה נֶאֱכָלֶת. וְכֵן שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁהִפִּילוּ שְׁנֵי נָפְלִים נָפַל אֶחָד רָאוּי לְהִקְרִיב עָלָיו וְהַנֶּפֶל הָאֲחֵר פְּטוּרָה עָלָיו וְאִין אַחַת מֵהֶן מִכֶּרֶת נִפְלָה. כָּל אַחַת מִשְׁתִּיחֵן מְבִיאָה קָרָבָן מִסִּפֵּק וְאִין חֲטָאת אַחַת מִשְׁתִּיחֵן נֶאֱכָלֶת שְׁחֲטָאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסִּפֵּק נִשְׂרָפֶת שְׁמָא אֵינָה חִיבֹת וְנִמְצָאת חֲטָאת זֶה חֲלִין שֶׁנִּשְׁחָטוּ בְּעֶזְרָה שֶׁהֵן אֲסוּרִין בְּהִנָּאָה כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה:

עין משפט ו

הרמב"ם הל' איסורי ביאה פ"י ה"ד

הַפִּילָה חֲתִיכָה לְבָנָה ט' אִם נִקְרְעָה וְנִמְצָא בָּהּ עֶצֶם הָרִי זֶה טְמֵאָה לְדָה. הַפִּילָה שֶׁפִּיר מְלֵא מִים מְלֵא דָם מְלֵא

ח. כסף משנה האשה שלא הוחזקה עוברת והפילה וכו'. משנה פ"ק דכריתות (ז:). ומ"ש וכן שתי נשים שהפילו וכו'. שם במשנה. וכתב רבינו שלא הוחזקה מעוברת משום דאי הוחזקה מעוברת אין כאן ספק דנפל גמור הוא כמ"ש פרק [חמישי] מהלכות איסורי ביאה: **ט.** כסף משנה הפילה חתיכה לבנה וכו'. כתב ה"ה כתב הרשב"א יש מי שהורה להחמיר לפי שאין אנו בקיאים במראות והוא דעת הרמב"ן וחומרא יתירא זו אין לה שום עיקר עכ"ל. ויש לתמוה עליו שלא אמר כן משום חומרא אלא מדינא כיון שאין אנו בקיאים במראות אפשר שטעמו משום דלהבחין אם היא לבנה אין צורך לבקיאות: הפילה שפיר מלא מים וכו'. כתב ה"ה וז"ל כתב הרשב"א ואע"ג דק"ל כרב באיסורי וכו' ק"ל דמעשה רב עכ"ל ואין אומרים מעשה רב במי שמחמיר כפי דעתו ור' חנינא ודאי הלכה למעשה שאל לו וא"ל אינה חוששת עכ"ל ה"ה. ול"נ דראיית הרשב"א הוא מדקאמר מעולם לא דכו שפיר בנהרדעא אלא ההוא דאתא לקמיה דשמואל משמע דמנהג נהרדעא היה כן מימי קדם אף קודם שבא שמואל שם ומזה מביא ראיה הרשב"א דכיון דהוון עבדי הכי הלכה למעשה נקטינן כוותיהו. ומ"ש הרב המגיד דר' חנינא ודאי הלכה למעשה שאל לו וכו' י"ל דכיון דלא אמר ליה בפירוש הלכה לא חשיב הכי כדאיתא בפרק יש נוחלין:

גְּנוּנִים מְלֵא בֶּשֶׁר הוֹאִיל וְאִינוּ מְרַקֵּם אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת
לְוָלָד:

עין משפט ז הרמב"ם הל' איפורי ביאה פ"ה הט"ז

הַפִּילָה כְּמִין חֲגָבִים כְּמִין דְּגָיִם שְׂקָצִים וְרִמָּשִׁים אִם יֵשׁ
עֲמָהָן דָּם טְמֵאָה וְאִם לֹא טְהוֹרָה:

עין משפט ז הרמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א ה"ז

עיינ לעיל עין משפט ה

עין משפט ט הרמב"ם הל' שגגות פ"ג ה"ד

הַמְּבִיא חֲטָאת עַל שְׁנֵי חֲטָאִים תִּרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בָּהּ מוּם
וְתִמְכַּר וַיָּבִיא בְּדָמֵי חֲצִיָּהּ לְחֲטָא זֶה וּבְדָמֵי חֲצִיָּהּ לְחֲטָא
הַשֵּׁנִי. וְכֵן שְׁנַיִם שֶׁהֵבִיאוּ חֲטָאת אַחַת עַל שְׁנֵי חֲטָאֵיהֶם
תִּרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בָּהּ מוּם וְתִמְכַּר וַיָּבִיא זֶה חֲטָאתוֹ בְּדָמֵי
חֲצִיָּהּ וַיָּבִיא זֶה חֲטָאתוֹ בְּדָמֵי חֲצִיָּהּ:

עין משפט י הרמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א ה"ח

אַחַת הַיּוֹלָדֶת וְאַחַת הַמִּפְּלֶת וְלֹד אֶחָד אוֹ וְלֹדוֹת הַרְבֵּה י
הָרִי זוֹ מְבִיָּאָה קָרְבָּן אֶחָד לְכֹלֵן וְהוּא שְׁתֵּלֵד כְּלָן בְּתוֹךְ
יְמֵי מְלֵאת. אֲבָל אִם הַפִּילָה אַחַר יְמֵי מְלֵאת מְבִיָּאָה אֶף
עַל הַשֵּׁנִי. פִּיֶּצֶד. יְלֻדָּה נִקְבָּה כָּל נִפְלִים שֶׁתִּפִּיל מִיּוֹם
הַלֵּידָה עַד סוֹף יוֹם שְׁמוֹנִים הָרִי הֵן נִחְשָׁבִין עִם הַיּוֹלָד

י. כסף משנה אחת היולדת ואחת המפלת וכו' עד ואינה מביאה אלא קרבן אחד על הכל.
משנה בפ"ב דכריתות [ט':] וכת"ק ודלא כר' יהודה:

הָרֵאשׁוֹן וְכֹאֲלוֹ יִלְדָה תְּאוּמִים זֶה אַחֲרֵי זֶה וְאֵינָהּ מְבִיָּאָה
אֶלָּא קֶרְבֵּן אֶחָד. הַפִּילָה גַּם בְּיוֹם שְׂמוֹנִים וְאֶחָד וּמִיּוֹם
אֶחָד וּשְׂמוֹנִים וְהִלָּאָה אִם הִיא רְאוּיָה לְקֶרְבֵּן הָרִי זֶה
מְבִיָּאָה עָלָיו בְּפָנָי עֲצָמוֹ. יִלְדָה נִקְבָּה וּלְאַחֵר שְׁשִׁים אוֹ
שִׁבְעִים יוֹם הַפִּילָה נִקְבָּה שְׁנֵיָהּ. כָּל גַּם לְשִׁתְּפִיל בְּתוֹךְ
שְׂמוֹנִים שֶׁל נִקְבָּה זֶה הַשְּׁנֵיָהּ פְּטוּרָה עָלָיו. וְכֵן אִם הַפִּילָה
נִקְבָּה שְׁלִישִׁית אַחֲרֵי שְׁשִׁים אוֹ שִׁבְעִים יוֹם שֶׁל נִקְבָּה
שְׁנֵיָהּ. הָרִי כָּל גַּם לְשִׁתְּפִיל בְּתוֹךְ שְׂמוֹנִים שֶׁל נִקְבָּה
שְׁלִישִׁית פְּטוּרָה עָלָיו מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָשׁוּב עִם הַגֵּפֶל
הַשְּׁלִישִׁי וְהַגֵּפֶל הַשְּׁלִישִׁי חָשׁוּב עִם הַשְּׁנֵי מִפְּנֵי שֶׁהוּא
בְּתוֹךְ יְמֵי מְלֶאכֶת שְׁלוֹ וְהַשְּׁנֵי חָשׁוּב עִם הָרֵאשׁוֹנָה וְאֵינָהּ
מְבִיָּאָה אֶלָּא קֶרְבֵּן אֶחָד עַל הַכֹּל: